

Werk

Titel: Proclama

Ort: Erlangen

Jahr: 1911

PURL: https://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?345572629_0030|log53

Kontakt/Contact

[Digizeitschriften e.V.](#)
SUB Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen

✉ info@digizeitschriften.de

nuota udieu — mo la canzlia da Bregenz ei cou arrivada, tras ora ven ei aunc jastars a bagaga — els vegnan a ad aver ritschiert il cudisch, ritscheivan mes engraziaments: a sincers compliments era davart mieu camarad.

ils 16. mag. 1800 suenter miezgi.

5 tarmettan con la lur pinchia fancialla nus vein ina bref per ilg fr. general Planta.

PROCLAMA.

(Fliegendes Blatt.)

[f. 1^a]

A gli Pievel grischun.

Cars, e Fideivels Confederai!

10 Igl ei schon oitg meius, ca nus effen anetgiamein pigliai fi, traitgs ord la braccia de noffas caras Familias, e manai ord la Tiarra.

Sco il Chriftgiaun ei difaus de giudicar or digl exteriur; alchia vignits era vus ord quella tut nova procedura haver suponiu, ca nus stueien effer gronds Delinquents; e quei ton pli, ca noffa absenza cuoza alchi ditg.

15 Perquei l'enfein nus en duér: part per meglier entruidar il viefs giudizi sur de quei, e part per palefar la noffa innocenza, de vus fideivlamein participar ils sequents Acts de Scartiras, or dils quals vus vignits sufficientamein ad euconoscher la noffa trifta situaziun.

Nus veffen oun auters Acts de vus metter avon; mo nus lein bucc' 20 effer difus.

Or dil Memorial Nro. 1. vefeits vus noffas lamentischuns, e la noffa petiziun dadas en ail Prinz Carli per remediar a quellas.

Ord Nro. 2. vignits ad enflar, co il Prinz Carli nus confiderefcha en nina maniera sco sehliats Umens, nè sco Delinquents; mo fuletamein sco 25 Conterpeigns per ils Deportai en Froncia.

Nro. 3. Mueffa ils mieds, che nus vein presentau a Sia Excellenza queft Sigr. Guvernatur fin fu agien garigiar, tras ils quals, suenter niels enflar, ton nus, sco ils Deportai en Froncia, pudeffen vignir liberai.

Ord Nro. 4. resultefcha la noffa refutaziun della faulta imputaziun, 30 sco sche nus veffen er giu part vid la deportaziun fatgia en Froncia; nua ca nus cun Frankezia pudein envidar or tgi, ch'igl ei, de vignir naunavon cuu provas cuntrarias, e temein er nigina la pli exacta inquisiziun. Ord Nro. 2 rugein nus ouu de observar, ca il Prinz Carli nus lai libra la via per effectuar de noffa vart la liberaziun, dils Deportai en Froncia; nua ca 35 nus lura simigliantamein deien er vigni meffi en libertat.

A nus aber, sco igl ei schon declarau en Nro. 3, ei per liberar ils Deportai en Froncia nigin auter remiedi conoschents, ca l'Amnistia, quei

ei: ina liberaziun generala, per ils Grischuns emigrar; il coupartgir quella dependa bu(u)[cc]a de nus, mo dils grischuns. Quella ei toccanufs mai vignida concedida, schiglioc fuffen tuts ils absents grischuns per consolaziun de lur famiglias e della tiarra schon de gitg a Cafa.

Cars confederai! nus representein t(a)[u]t quei a vus, fina quei ca vus 5 pudeies enconoscher la n(u)[o]lfa situaziun, sco er il remiedi per liberar tuts ils absents. Ei feigi aber quei nè in auter remiedi, sche desiderain nus cauldamein, ch'el vegni ton pli gleiti mefs en ovra, per bucca far pitir nus e noffas paupras famiglias pli gitg adunbatten, e quei sperein nus ton pli, ca, tenur differentas Brevs de Salius, nos cars Congrischuns lou bucca mo 10 desidereschan il medem sco nus; mo han era lespruan de far vignir tier vus tala lur representaziun.

Nus recommandein noffa cara Patria en la protecziun divina.

Insbruk ils 28. de Gianœr 1800.

Vofs affezionai Servients, e fideivels Confederai 15
ils Deportai en Insbruk,
e tras lur Commiffiun
P. C. Planta, G. A. Vieli.

(Cou fuondan ils numnai Acts de Scartiras.)

(f. 1b) Nro. 1.

Supplica a gli Prinx Carli.

20

Aultezia Reala!

Tier voffa Reala Aultezia, la quala combinescha cun la qualitat d' in gron General er quella dil gieft, e digl Amitg dil Christgiaun, pernein nus en noffa misera situaziun cun plena fidonza il niefs humiliteivel recuors.

Schon eil meins de Maig effen nus anetgiamein, e senza nus indicar 25 il mender motiv en noffas Cafas tras il militar Imperial vigni pigliai fi, separai de noffas plirontas familias, e cun la pli gronda noffa zanur runai ord la Tiarra, e manai naven. Nus eran bucca confapeivels dil mender muncament nè enconter la noffa Patria, nè enconter l'Augustissima Cafa d' Aultria, e restavan ton pli ruaffeivels eils Schofs de noffa Gliout, ch' il 30 Sigr. General Hoz haveva en Num de Sia Majesttat proclamau la generala Segirezia dellas Perfunas, e della Proprietat; e tonaton effen nus bucca mo vigni privai della noffa libertat personala; mo era biars de nus ein oun vigni spugliai de lur Scartiras; consequentamein ded ina preziufa porziun de la lur Proprietat. 35

Ei schevan a nus zuar, ca nus vignien pigliai fi mo sco Peigns per lou tras effectuar la liberaziun de quellas 60 perfunas, las qualas eil meins de Marz dils Franzos eran vigni Deportai. Aber tgei enpudein nus de

quella Deportaziun? e pertgei deien grad nus pitir per quei, ch' ils Franzos han faitg? e pertgei deportan ei de nus 78 encunter 60? E sche nus dueffen er effer per Peigns; pertgei pia prender naven Scartiras?

Vossa Aultezia Reala vegnien mo or de quei maneivlamein ad en-
5 conofcher, ca privatas internas passiuus, e miras stopien havér giu la pli
gronda part vid questa noffa disgraziada fort; e quei ton pli, ca la Regenza
de Froncia schon fin la bialla enciata veva declarau, ch' ella vegli laschar
libers ils Deportai, sche encontercomi ei vegni dau l' Amnistia ails Grischuns
refugiai; il qual aber la Regenza interinala de Cuera muort fia preponderanta
10 Passiuun ha mai voliu conceder.

Recentas Brevs cou arrivadas dils Deportai en Froncia mulsan avunda
la lur persuasiun, ca noffa Deportaziun possi nuot contribuir per la lur
liberaziun, e che la suleta numnada Amnistia possi lou tier gidar; e ch' els
per quella fin veglien sevolver tier la Regenza de Cuera, fina quei ch' ella
15 deti po ina gada quella Amnistia, e lou tras els liberefschi.

Igl ei pia evident, ca noffa Deportaziun po bucca contonfcher la
pretexada mira de scomiar or ils Deportai en Froncia; ca noffa Deportaziun
va directamein enconter la noffa de Sia Majestà garantada constituziun
della Tiarra, ed enconter la proclamada Sigirezia dellas persunas; e ca nus
20 per consequenza seigien mo in Giug dellas miras privatas, ed igl innocent
Sacrifizi dellas passiuus de nos inimitgs.

La giustia della Reala, ed Imperiala Cuort nus ei memmia encono-
fchenta, ca nus pudeffen mo dubitar, ch' ella volefs laschar tier talas mal-
giustias, sch' ella vefs enconofchiu quellas.

25 Nus suspirein suenter noffa liberaziun bucca mo muort noffas persunas,
mo principalmein muort noffas paupras bandonadas familias, las qualas fut
la greva peifa dell' Uiarra en ina Tiarra, ch' ei schi paupra, ed ussa ruinada,
han de pitir las pli grondas misergias en noffa schi lunga assenza senza
agit, e senza confiart.

30 Schon in auter Grischun, il qual tgiefaus de faulfas imputaziuns, era
manaus tier vossa Aultezia reala, ha obteniu dad ella tuta Giustia. Era nus
sperein quella cun tuta Fidanza, e suplichein ella humiliteivlamein de vulér
effectuar la noffa ton pli prompta liberaziun, e la restituziun dellas noffas
Scartiras; sco era la pussenta protecziun encunter tutas malgiestas perse-
35 cuziuns pigl avignir; e finalmein ina giesta indemnifaziun dils Dons, e
cuosts, che nus, sco Peigns, stuein pitir.

De vossa Aultezia Reala

Insbruk ils 7. de December 1799.

humiliffims Serviturs,
ils deportai Grischuns.

(f. 2^a) Nro. 2.*Risposta dil Prinx Carli tras il Sig^r. Governatur de cou.*

Sia Aultesia Reala il Sig^r. Prinx Carli ha ritschert la tras il Sig^r. Barun Cronthal cumpigniada supplica dils cou deportai Grischuns, tras la quala els rogan per la lur liberaziun, ed ella fut ils 22. de quest meins 5 ha giu la bontat de mi ordinar, de declarar ad els en sui Num: ca schinavon ch'els vegnien confiderai sco Cunterpeigns per ils Grischuns deportai en Froncia, els poffien bucca veguir liberai tocca quels en Froncia hagian bucca obteniu la libertat; ca tonaton ei vegni laschau liber ad els de se duvrar per obtenér la liberaziun dils deportai en Froncia; nua ch'er els 10 deien lura vegnir messì en libertat.

Vi bucca muncontar de lou tras complenir l' aulta incombenza.

Insbruk ils 31. de December

1799.

Subscrit Fr. Grof de *Biffingen*. 15

Nro. 3.

Nota ail Sig^r. Governatur.

Nus deportai renconofchents per la graziufa excitaziun de sia Eccellenza il Sig^r. Governatur, ca nus duessen notificar quels mieds, ils quals nus carteffen adequats per la noffa liberaziun, e per quella dils deportai en 20 Froncia, suplichein ella de vulér impiegar ils ses aults Ufficis per quella fin, tras ils quals nus sperein de ton pli gleiti obtenér il niefs desiderì.

Tucon tier la noffa liberaziun confirmein nus quei, che nus pli gadas en nofs antecedents Memorials vein exponiu, numnadamein: ca noffa Deportaziun poffi nuot zun contribuir per liberar ils Grischuns en Froncia: 25 ca noffa deportaziun feigi alchi nuot nizeivla, sco malgiefta; e per consequenza saveien nus spitgiar la noffa liberaziun nè tras ils Deportai en Froncia, nè tras auters mieds, fonder fuletamein tras la Giustia della Reala Imperiala Cuort. Tucon tier ils Deportai en Froncia eis ei a nus per la lur liberaziun negin auter remiedi enconofchent, ca, tenur precisas de- 30 claraziuns de Paris, fuletamein l' Amnistia per ils emigrai Grischuns, la quala de far conceder, e lou tras de liberar els, ei dependi unicamein della Reala imperiala Cuort.

Insbruk ils 7. de December

1799.

ils deportai Grischuns.

35

(f. 2^b) Nro. 4.*Declaraxiun dada a Sia Eccellenza il Sig^r. Governatur.*

Ei nus importa memia biar de nus confervar l' Aulta affecziun de voffa Eccellenza, e de pudér quella era meritar pigl avegnir, ca che nus 40